

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-343-9-10>

**KEY WORLD PROBLEMS AND THEIR INFLUENCE
ON THE FORMATION OF THE FOREIGN POLICY
OF THE SLOVAK REPUBLIC**

**КЛЮЧОВІ СВІТОВІ ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВПЛИВ
НА ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ
СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ**

Radysh O. I. Радись О. І.

*Doctoral Student at the Department of
Political Science and Public Administration
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

*аспірант кафедри політології і
державного управління
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

Зусилля щодо забезпечення миру, безпеки та стабільності – це нескінченні спроби, які відбуваються на різних рівнях громадянського співіснування, але відповідальність за загальну ситуацію лежить на політиці, зокрема на зовнішній політиці. Самі зусилля – це історія перемог і поразок, злетів і падінь перед новими викликами, часткових успіхів і повторних невдач. Як правило, вони супроводжуються ідеями вічного миру, за якими слідує пробудження до суворої реальності світу. Тому боротьба за безпеку є завданням, яке виникає часто. І не тільки це, з часом виявляється, що він стає все більш складним, а це означає, що його неможливо реалізувати в міжнародному середовищі звичайними методами чи засобами. На це є декілька причин. Серед них гуманітарна, економічна ситуація, бідність, безробіття та недотримання прав людини, демографічний розвиток, брак мінеральних ресурсів, а також глобальні епідемії і зброя масового знищення. Інший вид загрози – це зміна клімату або держави, що зазнають краху, а найскладнішим – безсумнівно, є міжнародний тероризм.

Міжнародний тероризм

Для формування зовнішньої політики Словачької Республіки в майбутньому вірно, що боротьба з тероризмом потребує довгострокової перспективи, а також зусиль на міжнародній арені. Основними аспектами такої перспективи мають стати припинення громадянських війн, регіональні конфлікти, боротьба з тіньовою економікою, зміцнення державних структур, соціально-економічна та соціальна модернізація, допомога миролюбним людям та ізоляція войовничих сил, активізація міжкультурного діалогу або зміцнення міжнародних стандартів. Досягти

такої мети нелегко. Усі зазначені аспекти впливають один на одного, що може мати негативні наслідки для загального успіху боротьби з тероризмом. Наприклад, придушення тіньової економіки може спровокувати нові конфлікти. Економічна та соціальна модернізація може викликати напругу. Запровадження суворіших міжнародних стандартів можна пов'язати з реакцією радикальних угруповань і оприлюднити як запровадження гегемонії Заходу в цих країнах. Короткочасних успіхів у цій сфері недостатньо. Важливо, щоб спільнота західних демократій могла бути успішною в довгостроковій перспективі. Тому дійсно «ефективно протистояти міжнародному тероризму можна лише завдяки співпраці міжнародних організацій – насамперед ООН, ЄС і НАТО, кожна з яких відіграє особливу роль» [2, s. 31].

Держави, що зазнають краху

Країни, що зазнають краху, не стільки проблема для себе, коли вони знаходяться на межі існування, скільки загроза для світу. Для Словаччини це питання поки що відігравало незначну роль, якщо й відігравало, то лише в контексті гуманітарної допомоги. Навіть розпад держав з цієї точки зору, швидше за все, сприймався як переважно локальна, максимально регіональна проблема, а не щодо населення, яке знаходиться безпосередньо в центрі криз. Це сприйняття певною мірою змінили терористичні атаки на Світовий торговий центр і Пентагон 11 вересня 2001 року. Дискусія, яка поширилася після цих подій, але відносно швидко затихла в таких країнах як Словаччина. Ми знову зустрічаємось з думкою, що це далеко від нашої країни, і ми маленька країна, яка не може сильно впливати. Це помилка, оскільки актори зовнішньої політики Словацької Республіки достатньо досвідчені, щоб шукати можливості для таких дебатів і форуми, нові теми, з яких можна відобразити словацькі рекомендації. Проблема неспроможності держави стосується не лише допомоги розвитку, це проблема безпеки, яка, коли вона переросте певні місцеві/регіональні кордони, пошириться на світ. Стабільний соціальний, економічний, політичний і культурний розвиток суспільства не може бути досягнутий без державного устрою, так само, як громадянські війни та заворушення неможливо запобігти без легітимної влади. Водночас «крихка» державність є також опорним фактором для побудови інфраструктури тероризму, яка конче потрібна терористам для існування. Якщо це трапляється, місцеві терористичні структури швидко створюються, і вони потім можуть діяти через кордони без обмежень [1, с. 127].

Глобальна бідність

Проблема глобальної бідності є загрозою для всього світу. Рішення потребує спільних ініціатив, оскільки ситуація в бідних країнах настільки серйозна, що спроби подолати її більше не будуть виходити з самих бідних країн. Тема бідності вже кілька років є частиною порядку денного світової

спільноти, але, незважаючи на це, ми не бачимо значних покращень у цій загрозі. Навпаки, кількість абсолютно бідних постійно зростає. Тому зовнішня політика Словачької Республіки повинна брати участь не лише в допомозі розвитку, а й брати участь в ініціативах, спрямованих безпосередньо на боротьбу з бідністю. Нинішнє становище зовсім непросто, оскільки мотивація бідних країн вийти з бідності, доки вони субсидуються, майже нульова.

Глобальні епідемії

Дотеперішній досвід показує, що міжнародна співпраця у боротьбі з інфекційними хворобами працює лише за умови участі в ній найсильніших країн світу. Тому важливо, щоб розвинені країни об'єднувалися в різні міжнародні організації, до яких також входить і Словачька Республіка, не відвернулися від цього питання, а усвідомили свою глобальну відповідальність у боротьбі з епідеміями. Навіть при цій загрозі проблеми виходять від країн, що розвиваються, нерідко бідних, але ключ до їх вирішення лежить саме в розвинених країнах. У часи глобалізації Словачька Республіка не може дозволити собі закривати очі на хвороби бідних, які в будь-який момент можуть перерости в глобальні хвороби та вразити також СР. Сьогодні, з позиції зовнішньої політики Словачької Республіки, вже недостатньо просто спостерігати за тим, як світ справляється з глобальною загрозою хвороб, вона повинна брати участь у дискусіях у пошуку глобальних рішень.

Кліматичні зміни

З огляду на загрозу, яку несе зміна клімату також і Словачькій Республіці, неможливо не приділити належної уваги цьому питанню. СР має брати участь не лише в обговоренні, а й у розробці спільних стратегій. На міжнародній арені це можливо за допомогою двох типів заходів. Один – покращення захисту навколишнього середовища, а інший – впровадження конкретних місцевих/регіональних заходів для адаптації суспільства до нових умов у зв'язку з поточними змінами клімату. У зв'язку із запобіганням конфліктам, пов'язаним зі зміною клімату та подальшою міграцією, можливий потенціал співпраці має бути визначений якомога швидше. Це стосується не лише локального, регіонального, а особливо глобального рівня. Для цього можна використовувати вже існуючі міжнародні інститути, які прийняті якомога більшою кількістю країн світу. Водночас нові стандарти, а також інституції можуть допомогти визначити спільний інтерес у змінах у захисті навколишнього середовища та запобіганні змінам клімату. У конкретних проєктах зі зменшення викидів шкідливих речовин в повітря в розвинених країнах можна було б підтримувати такі технології для країн, що розвиваються, які б не тільки економили енергію, але тим більше не створювали б великої кількості викидів. На рівні європейських інституцій словачька дипломатія повинна просувати намір пов'язати сфери

навколишнього середовища, науки та досліджень одна з одною, щоб швидше та ефективніше знаходити рішення глобальних екологічних проблем.

Сучасні виклики світової політики значною мірою відображаються і на політиці окремих держав. У майбутньому наслідки поточних політичних, економічних, соціальних проблем, а також питань безпеки будуть не тільки результатом глобалізації, але й все більшою мірою тим більш справедливо людство очікує, що світ, уражений глобалізацією, також знайде відповіді на них. Загрози, з якими стикається світова політика і водночас зовнішня політика Словаччини як її частина, виникли не нещодавно. Вони були тут задовго до створення СР, тільки міжнародне співтовариство не приділяло їм належної уваги. Їхній вплив не повинен був бути глобальним, але з часом і впливом процесів глобалізації вони перенеслися з одного регіону на весь світ, і їх вирішення вимагає уваги акторів, якими є національні держави, а також міжнародні організації. П'ять окреслених проблем вказують на те, що єдиною стратегією мирного співіснування є активна міжнародна політика співпраці. Політичним акторам, у тому числі Словацькій Республіці, не повинно бракувати політичної волі «знешкодити бомби уповільненої дії», які принесла із собою глобалізація. Є багато проблем, але Словацька Республіка є частиною кількох успішних міжнародних організацій, які знають їх часткові вирішення.

Література:

1. Schneckener U. *Fragile Staatlichkeit – „States at Risk“, zwischen Stabilität und Scheitern*. Baden-Baden: Nomos, 2006. 395 s.
2. Šišuláková M. *Sme etablovaný a rešpektovaný člen EÚ aj NATO. Rozhovor s Mikulášom Dzurindom*. In *Euroreport Plus. Časopis na prezentáciu Slovenska v Európskej únii*, ročník 13, 2011, č. 1 (január/február 2011). S. 30–31.